

Norsk Vann mener

TILGJENGELIGHET TIL LEDNINGSKARTVERK

Det har de senere årene pågått en diskusjon i VA-sektoren om ledningskartverk ut fra praktiske hensyn bør være åpent tilgjengelig for alle eller om det ut fra sikkerhetshensyn bør være restriksjoner på hvem som får tilgang. Styret i Norsk Vann mener det i stor grad er et spørsmål som berører VA-sektorens omdømme, og anbefaler at ledningskartverk ikke gjøres fritt tilgjengelig på internett.

Bakgrunn

Vann- og avløpssektoren er en kritisk infrastruktur som samfunnet og den enkelte innbygger er avhengig av at fungerer. VA-virksomhetene må av den grunn ha et løpende fokus på sikkerheten ved tjenesten og en god beredskap til å håndtere kritiske situasjoner.

Med dette som bakteppe, har det i flere år pågått en diskusjon i VA-sektoren om grad av åpenhet om VA-systemene, herunder om ledningskartverk skal legges åpent ut på internett. Det er opp til den enkelte kommune og VA-virksomhet å avgjøre policy for dette i dag. Det er et dilemma om man skal prioritere behovet for åpenhet og kundevennlighet kontra behovet for sikkerhet.

I veiledningen «Økt sikkerhet og beredskap i vannforsyningen», som ble utgitt av Mattilsynet i 2006 i samarbeid med DSB, Folkehelseinstituttet og Norsk Vann, er det gitt følgende anbefaling i kap. A1.4:

«Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har utgitt veiledningsmaterieell om sikring av informasjon. Kommunal sektor kan benytte Offentlighetslovens § 6a til å unnta dokumenter fra offentlighet. Loven gir grunnlag for å skjerme risikoog sårbarhetsinformasjon som ikke gjelder rikets sikkerhet, men den gir ikke anvisning til hvordan denne type informasjon skal behandles og oppbevares for å hindre innsyn. Vannverket har ingen plikt til å publisere informasjon fritt tilgjengelig på internett (detaljerte ledningskart, beredskapsplanverk mv), og dette frarådes med mindre informasjonen er underlagt en verdivurdering (NSM).»

Fordeler og ulemper

Enkelte kommuner har valgt å legge sitt ledningskartverk åpent ut på internett. Begrunnelsen er bl.a. at fri tilgang til kartverket er publikumsvennlig og vil kunne redusere antall henvendelser fra huseiere, entreprenører og andre.

De fleste kommuner og VA-virksomheter har imidlertid ikke lagt ut sitt ledningskartverk åpent tilgjengelig på internett per i dag. Begrunnelsen kan være at fri tilgang til ledningskartverket gjør at man får mindre kontakt med brukerne, noe som reduserer oversikten over tiltak av viktighet for VA-systemene og også kan føre til dårligere gjennomføring. Fri tilgang til ledningskartverk kan også misbrukes av personer med onde hensikter. Selv om sannsynligheten for dette anses som liten, vil sabotasje eller terrorangrep mot VA-anleggene kunne ha stor konsekvens, og risikoen må derfor tas på alvor.

Anbefaling

På initiativ fra Norsk Vanns styre, har spørsmålet om tilgang til ledningskartverk blitt drøftet i Norsk Vanns styrende organer; styret og fagutvalgene. På bakgrunn av innspillene i denne debatten, ønsker Norsk Vanns styre å anbefale at kommunene og VA-virksomhetene ikke legger ledningskartverket åpent ut på internett. Det bør i stedet etableres gode rutiner for hvem som skal få tilgang til kartverket ved behov, og kommunene bør vurdere hvor stort kartutsnitt som er nødvendig for den oppgaven kunden skal løse. Det bør også være en

bevisst holdning og sikkerhetstenkning som ligger til grunn for bruk av kartverket i felles gravemeldingstjeneste, hos brannvesenet, hos rådgiverfirmaer, i spylebiler mv.

Begrunnelsen for styrets anbefaling er både av sikkerhetsmessig og omdømmemessig karakter. Risikoen for bruk av ledningskartverket til ondsinnede handlinger er liten, men kan ikke utelukkes. VA-sektoren vil raskt bli beskyldt for dårlig sikkerhetskultur dersom sabotasje mot VA-systemene skulle skje og det samtidig foreligger åpen informasjon om systemene. Det er også et faktum at andre infrastruktursektorer som kraftforsyning, elektronisk kommunikasjon mv. har skjermet sine kartinformasjonssystemer i større grad enn VA-sektoren. Større åpenhet i VA-sektoren enn andre sammenliknbare sektorer kan skape et inntrykk av at sikkerhet ikke blir tatt på alvor i VA-sektoren. Det er derfor etter styrets vurdering større fordeler enn ulemper ved å begrense tilgangen til ledningskartverkene.

Sluttord

VA-sektoren er svært viktig for det norske samfunnets funksjonsevne og for den enkelte innbyggers helse og velvære. Det er derfor viktig at alle kommuner og VA-virksomheter tar sikkerhet på alvor. En restriktiv policy for tilgang til ledningskartverk er bare ett av mange grep som bør tas innenfor sikkerhets- og beredskapsarbeidet i VA-sektoren. Utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalyser, oppdatering av beredskapsplaner, gjennomføring av forebyggende tiltak og en jevnlig øving av beredskapen er viktige elementer som vil bidra til en sikrere VA-tjeneste.

Styret i Norsk Vann BA, 2009

*) Norsk Vann er en ikke-kommersiell interesseorganisasjon for vann- og avløpssektoren. Organisasjonen skal bidra til å oppfylle visjonen om rent vann ved å sikre sektoren gode rammevilkår og legge til rette for kompetanseutvikling og kunnskapsdeling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide VA-selskaper, kommunenes driftsassistanser for VA og noen private andelsvannverk. Norsk Vann representerer 360 kommuner med ca 95 % av landets innbyggere. Norsk Vann har en samarbeidsavtale med KS.